

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora vznikla dňa 28.01.2015 na základe rozhodnutia Okresného úradu v Bratislave podľa ustanovenia § 9 ods. 1 zákona č. 213/1997 Z . z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v platnom znení (ďalej len „Zákon“).

Názov organizácie: Nezisková organizácia Barbora

Sídlo: Kukučínova 617/5, 902 01 Pezinok, Slovenská republika

Registrový úrad: Okresný úrad Bratislava

Registračné číslo: OVVS-13655/455/2015-NO

IČO: 45 745 404

DIČ: 2120062175

Dátum vzniku: 28.01.2015

Zakladatelia (Fyzické osoby)

Andrea Heldová

Štatutárny orgán:

Mgr. Andrea Heldová – riaditeľ

Druh všeobecne prospešných služieb:

Nezisková organizácia poskytuje všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby, rozvoja, ochrany, obnovy a prezentácie duchovných a kultúrnych hodnôt:

- organizovanie seminárov, školení, besied, stretnutí a osvetových podujatí so zameraním na ochranu prírodných a kultúrnych hodnôt, históriu baníctva a mineralógiu,
- služby organizovania kultúrnych, spoločenských podujatí, výstav, prezentácií, osvetových podujatí a stretnutí, a ďalšie služby v oblasti výskumu, vývoja, vedecko-technických služieb a informačných služieb so zameraním na informačné služby:
- analýzy, rozbor, spracovanie a realizácia projektov s cieľom získania finančných prostriedkov,
- poskytovanie informácií o uvedených aktivitách prostredníctvom internetu a drobných tlačovín so zameraním na tvorbu a ochranu životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva s cieľom prezentácie regionálneho rozvoja a zamestnanosti.

2. PREHĽAD ČINNOSTI ZA ROK 2024

Nezisková organizácia Barbora je na základe zákona č. 213/1997 Z.z. neziskovou organizáciou poskytujúcou všeobecne prospešné služby. Svoju činnosť zameriava **najmä na projekty rozvoja geoturistiky, ochrany a tvorby životného prostredia, ochrany kultúrnych pamiatok a tvorby kultúrnych podujatí.**

Najväčším projektom je pre nás **Geopark Malé Karpaty, ktorý patrí do Siete geoparkov SR.** Manažment má na starosti naša Nezisková organizácia Barbora. Uznaním za 4. národný geopark na Slovensku nadobudli na význame aj činnosti NO Barbora **v oblasti rozvoja cestovného ruchu, environmentálneho vzdelávania hlavne mladej generácie už od predškolského veku, ale i širokej verejnosti, propagácie a popularizácie územia.**

V rámci aktivít manažmentu geoparku teda dochádza k aktívnej spolupráci pri vedeckom výskume a popularizácii jeho výsledkov, ako aj vedy samotnej.

V ostatných častiach Výročnej správy si bližšie predstavíme činnosti, ktorým sme sa v danom roku venovali.

GEOPARK MALÉ KARPATY

Geopark Malé Karpaty nie je iba zaujímavým geografickým územím, ale i miestom plným dobrých ľudí.

Geoturistika a geoparky sú zaujímavým trendom zahŕňajúcim spôsoby trávenia voľného času, rozvoj vzdelávacích a ekonomických aktivít, ale primárnym cieľom je ochrana daného územia. **Geopark Malé Karpaty bol do Siete geoparkov SR prijatý ako najmladší geopark. Ide o jediný slovenský geopark od počiatku budovaný iniciatívou zdola a podľa pravidiel UNESCO pre geoparky.**

Geopark je budovaný a prezentovaný **ako územie 21. storočia, v ktorom je prezentovaný súvis medzi neživou a živou prírodou a na ne nadväzujúcou kultúrou.** Geopark predstavuje aj **nástroj regionálneho rozvoja, ktorého cieľom je podpora cestovného ruchu prostredníctvom tvorby geoproduktov a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja.** Manažment geoparku má v kompetencii Nezisková organizácia Barbora. Geopark vidí ako priestor bohatý na poznanie, zážitky a možnosti aktívneho využitia voľného času.

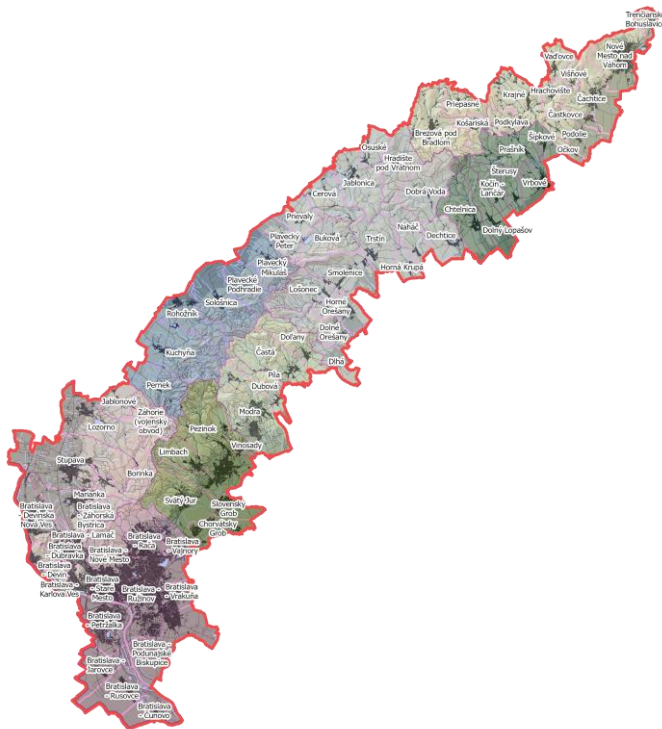
Základným kameňom fungovania je spolupráca, iba jej prostredníctvom je možné dosiahnuť synergiu prvkov a odhaliť ich skutočný význam. **Cenným výsledkom je podpis Memoranda o spolupráci** medzi manažmentom Geoparku Malé Karpaty, Prírodovedným múzeom SNM, Ústavom vied o Zemi Slovenskej akadémie vied, Prírodovedeckou fakultou Univerzity Komenského a Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra. **Geopark tak získal silné vedecké krytie a deklaroval snahu o propagáciu vedeckého poznania nielen z jeho územia.**

Úlohou a poslaním geoparku je vzdelávanie laickej verejnosti už od najmladšej generácie a ochranu životného prostredia založenú na vedeckom poznaní.

Geopark nie len také obyčajné miesto, je to miesto plné fenoménov, bohatej bio a geo diverzity a plné dobrých ľudí. Je to územie, ktoré nám ponúka množstvo krásnych lokalít, vyhladok, lomov, potokov, lesov, lúk, podzemí a rôznych iných zaujímavých úkazov, ktoré prezentujú živú a neživú prírodu.

Z pohľadu geológie je to geologicky zaujímavé územie, ktoré nám má čo ponúknuť. Odkrýva nám územie, ktoré sa do dnešnej podoby vyvíjalo milióny rokov a jeho hlavnou pýchou sú nádherné Malé Karpaty, plné jedinečných miest.

Územie Geoparku Malé Karpaty

Geopark Malé Karpaty pozostáva z nasledujúcich geomontánnych oblastí: Bratislava, Sandberg-pajštún, Pezinok, Modra, Pernek, Trstín, Chtelnica a Brezová pod Bradlom - Nové Mesto nad Váhom. Rozkladá sa na ploche 1719 km² a zahŕňa celkovo 77 katastrov v 3

krajoch. Územie GMK môžete vidieť na priloženej mape, ktorá bola aktualizovaná v roku 2022.

Revalidácia geoparku Malé Karpaty

V roku 2024 úspešne prebehla revalidácia Geoparku Malé Karpaty v súlade s metodikou siete národných geoparkov Slovenskej republiky a v nadväznosti na požiadavky UNESCO Global Geoparks Network. Hodnotenie zahŕňalo dôkladnú kontrolu odborných, vzdelávacích, komunitných aj environmentálnych aktivít realizovaných počas predchádzajúcich štyroch rokov. Súčasťou revalidácie bolo obhájiť a odprezentovať realizované aktivity vedúce k rozvoju geoparku a plány na ďalšie obdobie pred hodnotiteľmi z Čiech a Slovenska.

Hodnotiaca komisia navštívila viacero kľúčových lokalít geoparku, ktoré sú jeho súčasťou. V rámci hodnotenia bola ocenená najmä systematická práca s verejnosťou, so vzdelávacími inštitúciami a centrami a napredovanie v oblasti geoturizmu, rozvoja cestovného ruchu ako aj aktívne budovanie povedomia o význame geologického dedičstva v regióne.

Geopark Malé Karpaty týmto obháji svoj status a potvrdil svoju stabilnú pozíciu v sieti národných geoparkov Slovenska. Ďalšia revalidácia nás bude čakať po štvorročnom období.

Propagácia územia GMK, jeho fenoménov a vied o Zemi

V rámci propagácie územia GMK a popularizácie vied o Zemi, resp. vedeckých prístupov bola v spolupráci so SAŽP vydaná vzdelávacia brožúra zameraná na možnosti zberu, spracovania a určovania (v spolupráci s odbornými inštitúciami) skamenelín. Bolo vydaných 1000 kusov v slovenskej verzii.

Geopark Malé Karpaty bol prezentovaný aj na odbornej úrovni na viacerých konferenciách a workshopoch s tematikou rozvoja cestovného ruchu. Budeme sa im ešte podrobnejšie venovať v nasledujúcich kapitolách.

Ústredným mottom geoparku v roku 2024 ostáva Objavujme spolu krásne miesta pre dobrých ľudí Geopark Malé Karpaty. Každý vnímame krajinu po svojom, pozeráme na ňu inými očami, no geoparkom sa stane, až keď ju objavíme celú, nielen jednotlivé stromy, kamene, hrady alebo pohár vína.

Detailná pasportizácia lokalít GMK

V rámci plánu hlavných úloh Slovenskej agentúry životného prostredia sme v roku 2024 pokračovali s detailnou pasportizáciou zaujímavých miest a javov GMK. **Na jar sa podarila pasportizácia celej Geomontánnej oblasti Chtelnica, prebiehalo detailné zameranie 120 lokalít pomocou GPS, popis a fotodokumentácia lokalít.** Získané údaje budú použité v mapových podkladoch prezentujúcich územie geoparku a ako podklady pre plánovanie rozvoja geoparku do budúcnosti. **Na jeseň roku 2024 sme zamerali a zdokumentovali viac ako 150 lokalít z Geomontánnych oblastí Trstín.** Ostatné geomontánne oblasti budeme dopracovávať v najbližších rokoch. Pasportizácia prebieha po geomontánnych oblastiach, tak ako boli definované v prihláške do Siete geoparkov SR v roku 2020, resp. pri aktualizácii územia v roku 2022.

Týždeň európskych geoparkov

Podujatie Deň Bridlice

V rámci týždňa Európskych geoparkov a podujatí, ktoré sa počas tohto týždňa realizujú sme sa zúčastnili na **2. ročníku podujatia dňa bridlice v Marianke**. Organizátor je Spolok Permon Marianka a Obec Marianka v spolupráci s Geopark Krajina břidlice z Českej republiky Geopark Malé Karpaty. Okrem Geoparku Malé Karpaty sa na ňom zúčastnilo

množstvo zainteresovaných organizácií. V rámci podujatia sme spoločne s Geoparkom Krajina břidlice pripravili aktivity, ktoré prezentovali a predstavovali aktivity, ktoré v geoparkoch pripravujeme pre rôznych návštevníkov a záujmové skupiny a prezentovali sme aj ostatné slovenské geoparky. Návštevníci aj vďaka priloženým prospektom mali možnosť spoznávať aj ostatné územia a ich zaujímavosti a fenomény. Z našich aktivít sme prezentovali program pre deti pod názvom Hravá geológia, hľadanie drahých kameňov a rýžovanie zlata. Deťom sme rozdávali železnú rudu spoločne s príbehom o tom ako vzniklo železo, kde sa nachádza, ako sa získava a následne spracuje. Zúčastnili sme sa aj súťaži v strihaní bridlice, kde sme získali aj medailové ocenenie. Našu účasť finančne podporila Slovenská agentúra životného prostredia, ktorá nás v našich činnostiach podporuje.

Prezentácia neformálneho vzdelávania na Ministerstve životného prostredia

Na záver Týždňa Európskych geoparkov sme na MŽP prezentovali neformálne vzdelávanie pre deti a dospelých, ktoré ponúkame pre MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a pre rôzne záujmové skupiny detí i dospelých. Účastníkom sme predstavili naše aktivity a edukačné programy pre školy vo forme workshopov, exkurzií, prednášok a praktických ukážok v teréne. **Veríme, že neformálne vzdelávanie bude budúcnosťou edukácie v školských zariadeniach ako štandardných postupov výučby.** Za roky našej práce so žiakmi a širokou verejnosťou sme sa utvrdili v tom, že interaktívna a neformálna forma vzdelávania a práca v teréne v podobe rôznych exkurzií po zaujímavých miestach a komentované prechádzky môžu priniesť mladšej generácii množstvo edukácie, ktorá prispieva k lepšiemu pochopeniu prepojenia vedy, zeme a jej minulosti, ktorá ju formovala do dnešnej podoby. **Učíme sa láske a ochrane k životnému prostrediu ako celku a poznaniu živej a neživej prírody s cieľom jej zachovania a udržania.** Veríme, že to má obrovský zmysel nielen pre dnes, ale i ďaleké zajtrajšky a tešíme sa každoročnému nárastu záujmu o tento typ výučby zo strany vedení škôl a učiteľov, rôznych záujmových organizácií a centier.

NOVÉ VÝZNAMNÉ PROJEKTY

Rok 2024 nám priniesol nové výzvy a stali sme sa súčasťou nových zaujímavých projektov, kde zastupujeme pozíciu projektového partnera alebo sme priamou súčasťou ako strategický partneri.

PROJEKT CoDe MoRe v programe INTERREG SK-AT

Common Development of the Model Regions Geopark Malé Karpaty, Biosphärenpark Wienerwald, Naturpark Rosalia-Kogelberg

V roku 2024 sme začali realizovať veľký a významný cezhraničný projekt s presahom na rakúsku stranu. Ide o EÚ program INTERREG SK – AT 2021-2027, ktorý podporuje regionálny rozvoj a cezhraničnú spoluprácu aj v rámci budovania partnerstiev. Pre našu organizáciu je to prvý a teda zásadný projekt takéhoto rozsahu, kde sme projektový partner za slovenskú stranu.

Projekt CoDe MoRe vyjadruje „spoločný rozvoj v modelových regiónoch“. Je spojením troch modelových regiónov, za slovenskú stranu ide o Geopark Malé Karpaty a za rakúsku stranu o Biosférickú rezerváciu Viedenský les (Viedeň a Dolné Rakúsko) a Prírodný park Rosalia-Kogelberg (Burgenland). Hlavným vedúcim partnerom tohto projektu je slovenský partner – mesto Pezinok a NO Barбора vystupuje ako projektový partner spolu s ostatnými dvoma spomenutými projektovými partnermi z Rakúska.

Hlavným cieľom projektu je vytvoriť životaschopnú a udržateľnú spoluprácu medzi rakúskymi a slovenskými modelovými regiónmi pre trvalo udržateľný rozvoj prostredníctvom mnohých spoločných aktivít, ktoré sú zabezpečené aj mimo projektu s cieľom posilniť ochranu prírody. Taktiež sa sústreďujú na lepšie zosieťovanie a zachovanie oblasti s vysokou biodiverzitou a významnou zelenou infraštruktúrou v oblasti prudkého rastu, ktoré je výsledkom tlaku klimatických zmien.

Dôležitou víziou a ďalším cieľom projektu CoDe MoRe je cezhraničná výmena skúseností v duchu vzdelávania pre následný udržateľný rozvoj („ochrana vzdelávaním“), spojenie

najefektívnejších prvkov z rôznych koncepcií ochrany prírody a vypracovanie spoločných stratégií a plánov pre budúcnosť zainteresovaných oblastí.

Projekt významne prispieva k špecifickému cieľu programu "Posilnenie ochrany prírody a životného prostredia, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia".

Projekt je zameraný aj na podporu spolupráce medzi regiónmi v rakúsko-slovenskom pohraničí a na zvyšovanie povedomia obyvateľov o význame cezhraničného rozvoja, ktorý by mal priniesť jeho trvalú udržateľnosť.

Prehľad aktivít a dôležitých účasťí NO Barbora realizovaných v rámci projektu v roku 2024:

- Ako projektový partner sme boli zodpovední za vytvorenie loga, resp. korporátnej identity a dizajn manuál projektu, ktorá ho bude čo najviac reprezentovať a vyjadrovať.
- **Úvodná konferencia „Kick off“** v Prírodnom múzeu vo Viedni kde bol predstavený projekt, jeho ciele, vízie a plánované aktivity pred odbornou verejnosťou a strategickými partnermi. Zároveň boli predstavené PR a informačné materiály slúžiace na prezentáciu projektu. Konferencia bola v kompetencii BPWW a participovali na nej všetci projektoví partneri a jednotliví zástupcovia strategických partnerov z oboch území, ktorí sa jej zúčastnili. Išlo o prvú spoločnú aktivitu projektu pre verejnosť.

- **Školenie lektorov neformálneho vzdelávania Geoparku MK.** Lektori dostali základy teórie a praxe z oblasti geodiverzity, biodiverzity, kultúry a histórie regiónu Malých Karpát s premosteniami na územia projektových partnerov. Kurz bol ukončený prípravou itinerárov a praktickou ukážkou zručností budúcich lektorov, ktorí budú participovať na vzdelávacích aktivitách počas trvania projektu a po dobu jeho udržateľnosti. Úspešným ukončením kurzu prešlo všetkých 16 lektorov. V nadväznosti na ukončený kurz lektorov neformálneho vzdelávania Geoparku MK sa na jeseň začala **jeho druhá fáza a to konkrétne vo forme akreditovaného školenia: Sprievodca cestovného ruchu v spolupráci s Mestom Pezinok.** V gescii našej organizácie na školenie sprievodcov nastúpilo 5 uchádzačov z ktorých všetci ukončili aj 1 fázu kurzu lektorov GMK a prejavili záujem a motiváciu pokračovať na akreditované školenie, ktoré bude ukončené záverečnými skúškami v nasledujúcom roku.

- Súčasťou projektových aktivít sú i **sieťové exkurzie medzi cezhraničnými partnermi.** V rámci týchto exkurzií – **Network excursion** sme v októbri privítali na území geoparku a mesta Pezinok partnerov z BPWW a PP Rosalia Kogelberg. **Pre partnerov sme pripravili odborný výklad, pestrý program a aktivity v priestoroch Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť, v okolí obcí Dubová a Svätý Jur.** Tieto sieťové exkurzie majú okrem iného priniesť prehĺbovanie kontaktov a spolupráce medzi účastníkmi a cezhraničnými partnermi.
- Bola vypracovaná a odsúhlasená štruktúra modelu financovania Geoparku MK a metodika jeho riešenia, navrhnuté a s partnermi odsúhlasené kľúčové princípy stratégie v modelových regiónoch a vypracovaná štruktúra Manuálu pre interpretáciu krajiny.

Všetky aktivity boli, sú a budú realizované so zameraním na maximalizáciu cezhraničného efektu a kontinuálneho prenosu know-how medzi zapojenými aktérmi. **Projekt je financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, program Interreg Slovensko – Rakúsko.**

PROJEKT ARAGORN (HORIZON EUROPE)

V roku 2024 sme sa ako strategický partner **zapojili do projektu ARAGORN (Achieving Remediation And Governing Restoration of Contaminated Soils Now)** financovaného z EÚ, programu **Horizon Europe**, ktorého hlavnou úlohou **je vytvoriť komplexný systém na opravu a obnovu znečistených pôd po celej Európe**. Cieľom je poskytnúť praktické nástroje a nájsť vhodnú stratégiu nájsť vhodnú, dostupnú a udržateľnú metódu a celkovo zlepšiť zdravie pôd a dosiahnuť obnovenie s európskou stratégiou ochrany pôdy. Tento prístup je v súlade s cieľmi EU Soil Strategy, pričom projekt zároveň podporuje obnovu ekosystémov a zvyšovanie odolnosti sanovaných oblastí voči klimatickej zmene. **Projekt koordinuje Univerzita v Kodani a participuje na nej 17 partnerov z 12 krajín. Slovenským partnerom je i Univerzita Komenského v Bratislave a práve s katedrou geochémie úzko spolupracujeme.**

Projekt sa zameriava na sanáciu pôd kontaminovanými (polo)kovmi (kovy), ropnými a uhoľnými látkami (PETCO), organohalogénnymi (OCB) a per- a poly fluorovanými alkylovanými látkami (PFAS). Celkovo zahŕňa 9 modelových umiestnení v EÚ s rôznymi úrovňami a typmi znečistenia.

V majetku organizácie je i **Prírodný a banský skanzen Budúcnosť**, kde sa nachádza i štôľňa. Pre účely projektu tento priestor poskytujeme na **odber všetkých potrebných údajov pre výskum**. Areál skanzenu je súčasťou rozsiahlej historickej banskej oblasti v Pezinku, kde sa v

minulosti ťažilo najmä zlato a antimón. V dôsledku ťažobných a úpravárenských aktivít je oblasť znečisteného arzénom a antimónom, čo ju robí veľmi zaujímavou aj z hľadiska problematiky znečistenia pôdy, ktorá je prioritne riešená v rámci projektu.

Venovať sa téme a hľadať potrebné riešenia pokladáme za mimoriadne dôležité a preto oceňujeme, že sme a môžeme byť súčasťou užitočných riešení pri jeho realizácii a dosahovaní cieľov.

Nadviazanie na úspešné projekty a spolupráce

Počas celého roka sme sa zúčastnili rôznych podujatí a spolupracovali na rôznych zaujímavých projektoch, kde sme propagovali nielen Geopark Malé Karpaty, ale i ostatné aktivity, ktoré realizuje Nezisková organizácia Barbora. Zároveň sme spolupracovali so samosprávami, miestnymi a krajskými organizáciami a inštitúciami a boli súčasťou podujatí, ktoré realizovali spriaznené organizácie a inštitúcie. Išlo predovšetkým o výstavy, expozície, workshopy prednášky, vychádzky do geoparku, rôzne malé i veľké projekty, konferencie a rokovania. **Vybrali sme tie najzaujímavejšie:**

Organizácia výletov do Budúcnosti

V spolupráci s BSK a s partnerskou podporou Ministerstva cestovného ruchu a športu CR sme v roku 2024 **spustili sériu pravidelných návštev Prírodného a banského skanzenu Budúcnosť**. Výlet začínal prechádzkou s výkladom o živej a neživej prírode a baníckej histórii nad Pezinkom. S nadšencami prírody sme spoznávali blízke okolie, bohatú históriu a objavovali hlbiny Malých Karpát. Hravou a pútavou formou predstavujeme minulosť Zeme a ťažkú prácu pod zemou. **Hlavným pútačom výletov bola Návšteva do štôlne Budúcnosť aj s odborným výkladom**, ktorý bol priblížením jednoduchou a zrozumiteľnou formou aby si návštevník odniesol nielen zážitok, ale i nové poznatky. **História baníctva je dôležitou súčasťou miestnej identity a odrazila sa aj na živote a kultúre obyvateľov Pezinka a jeho okolia.**

Tipy na výlet

Počas celého roku sme mali v mestských novinách rubriku Tipy na výlet, kde sme Pezinčanom dávali inšpiráciu a tipy na výlet v Pezinku a blízkom okolí. Takto sa čitatelia mohli dozvedieť o miestach, ktoré nie sú príliš propagované, ale za to veľmi zaujímavé a za ich návštevou nemusia chodiť ďaleko. O mieste sa mohli dozvedieť mnohé zaujímavosti zo súčasnosti alebo minulosti. Okolie Pezinka má mnoho krásnych miest a my sme radi, že sme ich mohli pripomenúť a dať ľuďom tip na aktívne strávený voľný čas.

Festival športu a kultúry

Po prvýkrát sme sa zúčastnili na novovzniknutom Festivale športu a kultúry v Pezinku kde sa zúčastnilo viac ako 30 organizácií. Prebiehal počas júna v priestoroch Zámockého parku a bol určený pre rodiny s deťmi ako i pre širokú verejnosť, ktorá má záujem dozvedieť sa viac o činnostiach organizácií, klubov a rôznych záujmových skupín, ktorí spolu tvoria kultúrny a športový život v meste Pezínok. Prezentovali sme našu činnosť a aktivity, Geopark Malé Karpaty, tradičné kultúrne podujatie Pezinský Permoník, vzdelávanie v oblasti geovied a možnosti spolupráce s verejnosťou ako i s mestom. Prvý ročník sa niesol v príjemnom duchu a návštevníci sa dozvedeli dôležité informácie na jednom mieste.

V predklone po Malých Karpatoch

Určite zaujmete okoloidúcich turistov a návštevníkov Malých Karpát, keď vás uvidia predklonených nad cestou alebo chodníkom pri hľadaní najstaršieho drahého kameňa.

Chalcedón a jeho páskavá odroda achát je dôvod, prečo ohýbame chrbát. Pomenovanie pochádza z názvu starogréckeho mesta Chalkedon a znamená drakokam. Chalcedóny majú rôzne odrody chalcedón – šedý až modrý, karneol – oranžový až červený, ónyx – čierny s bielymi páskami, chryzopras – zelený, sardonyx – lneý s bielymi páskami a achát – kombinácia rôznych farieb striedaná s páskami. Pomenovanie majú podľa farby,

Achát zo Sološnice

ktorá je spôsobená inými minerálmi. Vznikajú v rôznych podmienkach. Achát vznikol vo vyvretých horninách – paleobazaltoch (melafýroch).

Nedajte sa ale odradiť komplikovanými názvami. Hľadanie achátov môže byť celkom zábava, hlavne keď si zoberiete kladivo a batoh. Nemusíte chodiť ďaleko, stačí mať otvorené oči a nájsťte ho aj vo svojom okolí. Od Bratislavy po Pezínok, Modru, Častú, Dofany, ale aj v Stupave, Perneku, Rohožniku. Vlastne všade, kde sa doviezol z lomov v Lošonci alebo Sološnici. Na lesných cestách, chodníkoch, námestiach a zastávkach autobusov alebo len tak popri ceste. Stačí, keď zbadáte typickú horninu a stanete sa hľadáčmi krásneho páskavého chalcedónu. V ťedi kameňa nájdete množstvo bieleho kalcitu, ktorý je sprievodným minerálom, ale farebnosť achátu sa neďá pomyliť. Typický mandľovitý a oválny tvar má na povrchu zelenú, svetlohnedú, šedo-

zelenú farbu. Vnútro má od okraja červenú, oranžovú až červenohnedú farbu, ktorá sa strieda s bielymi alebo červenými výraznými páskami. Vnútro býva vyplnené bielym alebo šedým kremeňom a často ružovobielym kalcitom.

Keby ste Malé Karpaty po dlžke rozrezali ako metrový koláč, videli by ste, že si tvorené rôznymi horninami odlišného veku. Medzi Lošoncom a Sološnicou by ste objavili pás široký niekoľko kilometrov, kde sa nachádzajú paleobazalty, ktoré sa vo veľkej miere využívajú v celých Malých Karpatoch a okolí. Acháty môžete hľadať aj na poliach v okolí Sološnice a blízkom lome, kde je potrebné povolenie na vstup. Na pripravených kopách horniny na drvenie máte najväčšiu možnosť pekného nálezu. Trocha odlišné acháty nájdete v lome pri Lošonci. Z tohto lomu pochádza väčšina kameňa z našej strany Malých Karpát.

TIP
NA VÝLET

Paleobazalt s achátom

V prípade nálezu celého achátu trochu vydržte a nesnažte sa ho rozbiť. Mchli by ste prísť o jeho jedinečnú krásu. Stačí nás kontaktovať cez www.geoparkmalekarpaty.sk a radi vám pomôžeme s jeho rozrezaním.

Spoznávať Geopark Malé Karpaty môže byť objavné a zábavné.

Text a foto: Jirko Vitálok

Geologické stretnutia na Prašníku

S obcou Prašník sme **nadviazali na spoluprácu z prechádzajúceho roka po tom ako bola vytvorená a otvorená nová expozícia, ktorá nám rozpráva príbeh o horninách a skamenelinách z Prašníka.** Nachádza sa v priestoroch obecného úradu na Prašníku. Súčasťou je aj **geologická knižnica**, do ktorej daroval knihy aj Štátny geologický ústav Dionýza Štúra. V priestoroch úradu sa opäť konali zaujímavé aktivity. Predstavili sme Geopark Malé Karpaty, pripravili sme **geoherničky a geoherne**, kde sme deťom i dospelým ukázali rôzne hry o prírode.

Pre návštevníkom sme pripravili počas pravidelných stretnutí aj **rýchlokurzy geológie** s rôznymi zaujímavými témami napr. o paleontológií. Verejnosti boli počas stretnutí **predstavené krásy geologických máp a knihy.** Pre nadšených zberateľov sme pripravili „**čítanie z kameňa**“ kde si každý mohol priniesť svoj nájdený úllok a dozvedieť sa o ňom viac. Mnohí, ani len netušili aké vzácne a staré kúsky majú vo svojich zbierkach.

Celkovo sa uskutočnilo v priebehu roka 12 pravidelných akcií a Medzinárodné dni geológov a geodiverzity .

Pri príležitosti medzinárodného dňa geológie sme pripravili prednášku avšak v prírodnom prostredí Veľkej a Malej pece, ktorá bola plná zaujímavých informácií o danom území a po ceste malí i veľkí objavitelia mohli **nájsť vlastnú skamenelinu ulitníkov Cassiope.** Bol to deň plný radosti z objavovania. Pre niektorých boli ulitníky hotovým pokladom do zbierky...

Spolupráca s centrami a záujmovými organizáciami

Aj v tomto roku sme nadviazali na spoluprácu z minulého obdobia a zároveň začali s novými spoluprácami s rôznymi ekocentrami a záujmovými skupinami. Pre deti aj dospelých sme pripravovali rôzne workshopy a prezentáciu našich aktivít. Medzi zaujímavé workshopy, ktoré sme v danom roku zorganizovali nepochybne patrí workshop, ktorý sa uskutočnil v Ekocentre Stupava, kde sme pripravili workshop hrajú geológia, ktorú prezentujeme neformálnym spôsobom a každým rokom sa záujem o tento typ workshopu teší väčšiemu ohlasu.

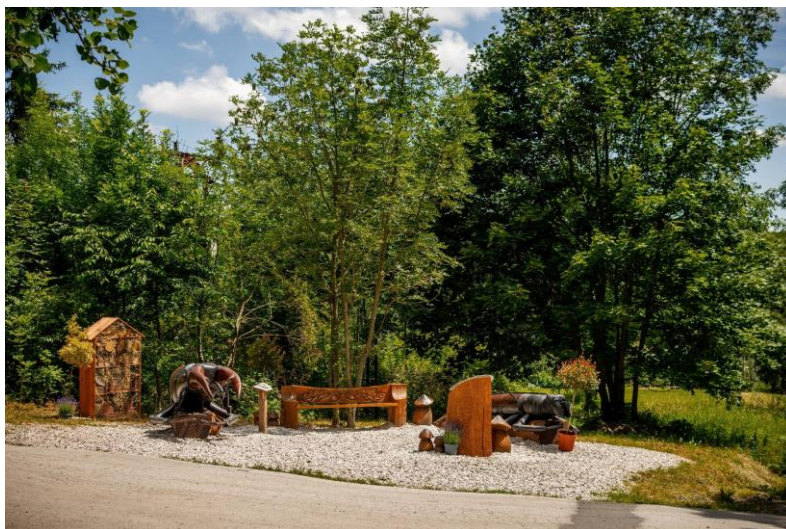

Navštívili sme aj výnimočne priestory Elektrárne Piešťany, kde sme návštevníkom odprezentovali krásu hornín a minerálov Malých Karpát a deťom hrou, interaktívnou formou ukázali rôzne zemské procesy a ich jednotlivé prepojenia. Opäť sa nám potvrdilo, aké úžasné a múdre máme deti a že s edukáciou v oblasti environmentálneho vzdelávania, ochrany a tvorby životného prostredia a prírodných vied zábavnou formou je ideálne začať už v predškolskom veku. Teší nás, že i rodičia i učitelia sa zapájajú do našich workshopov aby mohli viesť svoje deti a žiakov na správnej ceste k váženiu si životného prostredia a prírody aj v rámci svojho domova i školského neformálneho vzdelávania.

More pod našimi nohami – Dubová

Aj tu sme nadviazali na spoluprácu z predchádzajúceho roku s obcou Dubová, ktorá predstavuje jedno z významných miest Geoparku Malé Karpaty. Aj naďalej tu nájdete náučný stôl s názvom „**More pod našimi nohami**“. Prezентuje sa tu územie obce Dubová a pokladov neživej prírody interaktívnou a edukačnou formou **vďaka programu**

obnovy dediny a v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých. Expozícia pozostáva z umeleckých rekonštrukcií pradávnych morí, ktorých sedimenty boli nájdene práve v Dubovej. Vďaka kresbách a textom sme sa snažili priblížiť vyhynutý život v tejto oblasti a príčiny jeho vymierania.

Najvýraznejší prvok tvoria modely hmatových vzoriek fosílií a boli vyrobené 3D tlačou na základe detailných skenov originálnych skamenelín, ktoré sa našli v tejto oblasti. Tieto vystavené vzorky si návštevníci môžu chytiť čo umožňujeme aj lepšiu predstavu o tvare práve nevidiacim a slabozrakým. **Taktiež sú niektoré potrebné texty spracované v podobe Braillovo písma.** Súčasťou

expoziácie je i nahratý text, kde je priblížený príbeh týchto fosílií pútavou formou.

V obci Dubová v blízkosti Fugelky na hranici **Územia Európskeho významu Podhorie** sa tento rok otvorila ďalšia **nová expoziácia Životné etapy hmyzu, ktorá nadviazala na expoziáciu z roku 2023.** Toto miesto aj naďalej ostáva dôležitým bodom, ktorý svoju pozornosť upriamuje na chránených živočíchov v tomto území, ktorými sú roháč veľký a fuzáč veľký. Na tomto projekte spolupracovalo množstvo organizácií a inštitúcií a obec Dubová môže byť pyšná na tento unikátny projekt. Sme radi, že sme i my mohli priložiť ruku k dielu.

Tajomný les v Dubovej

Táto úžasná akcia predstavila už 6. ročník a tajomnú trasu plnú dobrodružstiev a zážitkov prešlo viac ako 240 detí čo je obrovský úspech a kopec detskej radosti z objavovania a poznávania. Deti vyriešili všetky záhady a úlohy, ktoré ich v lese, po trase z Fugelky čakali. Našou úlohou na tomto podujatí bolo zabezpečenie

jedného stanoviska kde deti spoznávali horniny a plnili permonícku skúšku. Boli sme súčasťou tohto podujatia na ktorom je vidieť aká krásna akcia sa dá zorganizovať ak sa spojí samospráva, spriaznené organizácie, partia zanietenej ľudí ktorí chcú urobiť radosť deťom a zároveň ich edukovať.

Štvrťky s geoparkom

Pripravili sme viacero štvrťkových stretnutí, ktoré nadviazali na minulý rok. Pri príležitosti Medzinárodného dňa geodiverzity sme pripravili prezentáciu nového minerálu z Malých Karpát s názvom MODRANIT. Súčasťou pravidelných stretnutí bol aj workshop o neživej prírode a pestrej biodiverzite a prednáška s témou kameň a víno, kde sa návštevníci dozvedeli viac o prepojení geológie a chuťou vína. Na štvrťkoch s geoparkom spolupracujeme s AINova v rámci projektu GameGeo.

3.10. 2024 18.00 NEZISKOVÁ ORGANIZÁCIA BARBORA VÁS POZÝVA NA ŠTVRTOK S GEOPARKOM

GEO PARK MALÉ KARPÁTY

Modrait
NOVÝ MINERÁL Z MALÝCH KARPÁT

PREDNÁŠAŤ BUDE prof. RNDr. Pavel Uher, CSc.

GEOPARK NIE JE MIESTO. JE TO ÚZEMIE PLNÉ ZAUJÍMAVOSTÍ A DOBRÝCH ĽUDÍ.

DOM KULTÚRY PEZINOK
1. POSCHODIE - HOLUBYHO 42.
VSTUPNÉ DOBROVOLNÉ

V spolupráci s AINova / Projekt GameGeo

Medzinárodný deň geodiverzity

Pri príležitosti 3. ročníka Medzinárodného dňa geodiverzity pripravili zástupcovia obce Prašník v spolupráci s lektormi Geoparku Malé Karpaty zaujímavé environmentálno-edukačné podujatie „Deň v expozícii Príbeh hornín a skamenelín z Prašníka“.

Piatkové dopoludnie 4. októbra 2024 bolo venované geo aktivitám pre žiakov a študentov z okolitej materskej a základnej školy. Deti materskej škôlky sa zoznámili s rôznymi paleontologickými nálezmi nielen z Prašníka. Nasledovalo rozprávanie o dinosauchoch, pokus so sopkou a nakoniec aktivita s výrobou odtlačkov stôp.

Pre žiakov základnej školy zo Šenkvič bola pripravená prezentácia o horninách a skamenelinách z Prašníka a príbehu ich objavovania. Hravou formou sa dozvedeli aj o „živote“ hornín a základných geologických javoch.

Poobedný program venovaný verejnosti pozostával z aktivít zameraných na základné zložky geodiverzity (horniny) a procesy (fenomén krasu, horninotvorné a horotvorné procesy). Bol zabezpečený aj prostredníctvom individuálneho výkladu k expozícii a prezentáciou o geodiverzite Prašníka a jej objavovaní Dionýzom Štúrom.

V nedeľu bola v réžii Geoparku Malé Karpaty uskutočnená komentovaná vychádzka chotárom obce Dechtice, kde sa návštevníci dozvedeli nielen o histórii obce, ale najmä o využívaní hornín v minulosti a súčasnosti.

Deň otvorených dverí u GEOLÓGOV

Na tomto príjemnom **podujatí v Štátnom geologickom ústave Dionýza Štúra sa zúčastňujeme každý rok**. Konal sa v Bratislave a v Košiciach. Na DOD v Bratislave sme zabezpečovali ryžovanie zlata, hľadanie fosílií a pohyb kontinentov. **Na podujatie prišlo v Bratislave cez 400 návštevníkov** čo bolo milé prekvapenie pre samotný geologický ústav ako i pre participujúce organizácie. Primárne je určený pre deti, mládež, ale i širokú verejnosť, ktorá chce nahliadnuť do geológie a ukázať aká je pestrá. Pracovníci ústavu opäť ukázali svoju profesionalitu, lásku ku geológii a prepojenie medzi prírodnými vedami.

Dlhodobé projekty a podujatia

Infostánok Geopark Malé Karpaty

Prezentácia Infostánku Geopark Malé Karpaty pokračoval aj v roku 2024 a bol súčasťou rôznych spoločenských a kultúrnych akcií. Infostánky nechýbali ani ako súčasť rôznych prednášok v školských aj mimoškolských zariadeniach a na rôznych edukačných workshopoch. Predstavujú rôzne zaujímavé témy nielen o GMK, ale i o planéte Zem, mineralógií, skamenelinách, horninách, podzemnej vode a pod. Infostánok je projektom, ktorý je zameraný na environmentálnu výchovu a vytvorenie doplnkového vzdelávania s pútavým a edukačným obsahom.

Infostánok je plne mobilný, vďaka čomu môže a bude i naďalej súčasťou rôznych spoločenských a kultúrnych akcií a taktiež bude prínosným vzdelávacím doplnkom ako v školských tak i mimoškolských subjektoch. Dôležitý prínos projektu vidíme i v zvýšení povedomia o Geoparku Malé Karpaty a záujmu o spoznávanie jeho jedinečných lokalít a taktiež prebúdzanie hlbšieho záujmu v oblasti vied o Zemi.

Projekt zároveň podporuje aktivity a podujatia, ktoré prispievajú k zachovaniu a propagácii kultúrneho, historického a prírodného dedičstva v kraji s pozitívnym dopadom na rozvoj cestovného ruchu.

Infostánok je a bude i naďalej súčasťou rôznych akcií, táborov, výstav, školskej výučby alebo iných príležitostí, kde jeho prezentácia bude mať zmysel a bude zapadať vhodne do kontextu.

Vzdelávacie programy pre školské a iné vzdelávacie inštitúcie

Aj naďalej úspešne pokračujeme vo výučbe a prezentácií geológie inovatívnym spôsobom vo forme workshopov pre menšie deti predškolského veku a zároveň pre žiakov základných, stredných škôl. **V roku 2024 sme organizovali aj workshopy a terénne exkurzie aj pre vysoké školy ako Prírodovedná a Pedagogická fakulta v rámci predmetov ako mineralógia, petrografia a podobne.** Počas celého roka nás oslovovali nielen školy, ale i rôzne iné mimoškolské vzdelávacie organizácie a inštitúcie pre ktorých sme organizovali

množstvo komentovaných vychádzok, exkurzií a zaujímavého programu.

Máme bohatý výber programov pre rôzne skupiny a témy neustále rozširujeme. **V tomto roku sme pridali aj nový tematický program vo forme terénnej exkurzie Kamene okolo nás, ktorá prebieha v centre mesta Pezinok a jeho úzkeho okolia.** Počas prechádzky si prejdeme zaujímavé body, ktoré sú zaujímavé z geologického hľadiska. Túto komentovanú prehliadku organizujeme spoločne s OZ AINova a bude súčasťou ponúk pre rôzne školské i mimoškolské zariadenia. Počas našich programov sa venujeme prezentácií geológie a

vedám o Zemi zaujímavým a netradičným spôsobom prebiehajúcim v menších skupinách alebo v triedach daného ročníka a je nastavená vždy individuálne s rešpektovaním individuálnych potrieb, očakávaní a požiadaviek danej skupiny. Počas tohto času sú všetci účastníci zapojení priamo do hodiny a výučba okrem teoretických poznatkov dáva priestor aj na praktické ukážky čím sa zvyšuje nielen pozornosť poslucháčov, ale i prínos nových

poznatkov, ktoré sa vďaka tejto forme lepšie zapamätajú. Pozornosť a sústredenosť je zvýšená vďaka interaktívnym aktivitám do ktorých sa môžu všetci účastníci zapojiť. Ide hlavne o realizovanie bezpečných pokusov a experimentov, pozorovanie rôznych minerálov, fosílií a vzácných kameňov vďaka práci s mikroskopom a otvorenej diskusii, kde radi zodpovieme všetky otázky na ktoré sa poslucháči pýtajú.

Tieto programy sú realizované s cieľom zvyšovania záujmu vied o Zemi, a to z rôznych oblastí akými sú mineralógia, paleontológia, podzemná voda, história baníctva, ktorá je v našom regióne veľmi pestrá a ktorú je dobre si pripomínať. Zároveň deti a mládež lepšie spoznávajú bohatstvo územia Geoparku Malé Karpaty a jeho pestrú geodiverzitu a biodiverzitu.

Každým rokom záujem o túto neformálnu formu vzdelávania narastá čo nás mimoriadne teší a dáva nám pocit zmysluplnosti našich aktivít.

Naša srdcová záležitosť

Pezinský Permoník

Ide o najdlhšie organizované podujatie, ktoré naša organizácia pripravuje. Ide o našu srdcovú záležitosť a v roku 2024 sme predstavili jeho 28. ročník. Pezinský Permoník je

tradičné kultúrne podujatie organizované v meste Pezinok. Hlavná časť podujatia Pezinský Permoník predstavuje Malokarpatská výstava minerálov, fosílií a drahých kameňov s bohatým sprievodným programom. Podujatie aj naďalej patrí medzi najsilnejšími projekty našej organizácie a tešíme sa jeho každoročnej obľube u širokej verejnosti. **Rok 2024 bol mimoriadne silný na počet a rôznorodosť vystavovateľov, ktorý nám predstavili kamennú krásu takmer z každého kúta sveta.**

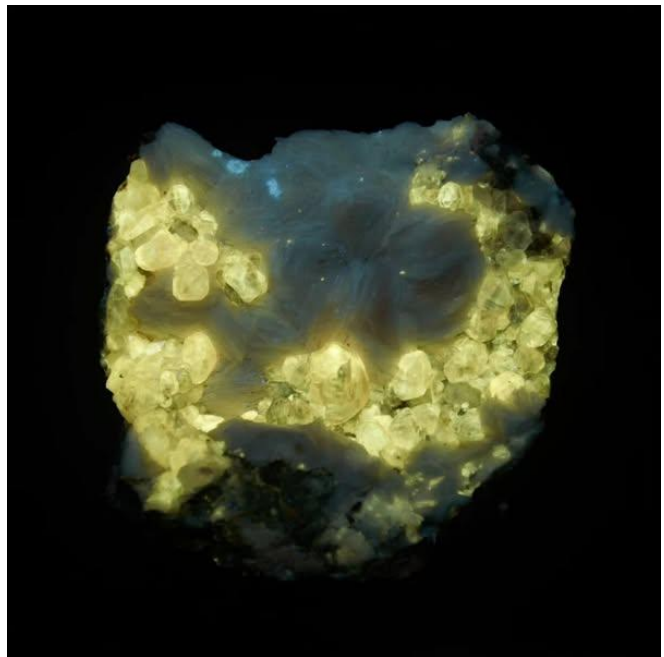

Pezinský Permoník je podujatím, ktoré **vďaka medzinárodnej návštevnosti presahuje pôsobnosť regiónu.** Umožňuje výmenu zberateľských skúseností domácich aj zahraničných vystavovateľov, ponúka návštevníkom možnosť kultúrneho vyžitia a nadobudnutia nových poznatkov o geologických a mineralogických fenoménoch Malých Karpát, ale aj iných častí Slovenska a okolitých krajín, ktoré sú obsiahnuté v zaujímavých fotografických, ale aj archeologických či geologických výstavách.

Sprievodný program podujatia je tvorený zaujímavým programom a aktivitami a to napr. ryžovaním zlata, hľadaním skamenelín, rezaním achátov, tvorbe na hrnčiarskom kruhu, hudobným programom v podobe hudobných vystúpení, divadielkami a tvorivými dielňami pre najmenších, detskou súťažou v maľovaní a kreslení Permoníka, ktorú každý rok i vyhodnocujeme, tancovačkou a podobne. Neustále sa snažíme rozširovať možnosti hlavne edukačných aktivít vo forme rôznych hier pre celé rodiny s deťmi. Čiže podujatie je koncipované aj naďalej tak aby oslovilo širokú verejnosť a mal pre ňu verejnoprospešný účel.

Cieľom podujatia Pezinský Permoník je popularizácia geovedy, zachovanie baníckej tradície a propagácia vzácnych prírodných fenoménov regiónu formou tvorby kultúrneho podujatia. Podujatím sa snažíme vytvárať a udržiavať rozbehnutý dlhoročný projekt, ktorý nielen zviditeľňuje náš krásny Malokarpatský kraj plný fenoménov a kultúrnych hodnôt, ale zároveň rozvíja a buduje kultúrny a komunitný život v mieste jeho organizácie a širšieho okolia.

Kultúrne vzdelávacia akcia má za cieľ ukázať pestrosť neživej a živej prírody, histórie a kultúry. Podujatie zároveň ostáva zaujímavé aj z pohľadu vzdelávacích aktivít a podpory rozvoja udržateľnej turistiky.

Dôležitým cieľom podujatia je taktiež prostredníctvom poznávacích aktivít a kultúrneho programu propagovať aj mesto Pezinok, prírodu a kultúru jeho širokého okolia a procesy prebiehajúce v geologickej minulosti Zeme vrátane vzniku minerálov a fosílií.

Touto spoločnou témou a organizáciou podujatia chceme i naďalej spájať ľudí a vytvárať širšie komunity. V neposlednom rade je podujatie miesto, kde sa ľudia s podobnými záujmami môžu stretnúť, porozprávať a naplno využiť voľný čas zaujímavým spôsobom. Ciele, ktoré sme chceli podujatím dosiahnuť sa nám splnili aj v roku 2024. Aj vďaka finančnej podpore mesta Pezinok a Nadácií ZSE sa nám podarilo pripraviť bohatší program a udržať kvalitu a úroveň podujatia.

ETELKA – Železné srdce Gemera

Jedným z dlhodobých projektov, ktorému sa Nezisková organizácia Barbora venuje je **záchrana a obnova Vysokej pece v obci Nižná Slaná**. Podľa mnohých patrí k najkrajším peciam na Slovensku. Je **národnou kultúrnou pamiatkou a významným dokumentom železiarskej výroby v strednej Európe**. Ide o **impozantnú technickú pamiatku**.

V roku 2014 sa pamiatku podarilo dostať pod správu Neziskovej organizácie Barbora. Našou snahou je prinavrátiť Etelku do stavu z roku 1910 a zriadiť v jej priestoroch muzeálnu expozíciu, ktorá podporí rozvoj turizmu na Gemeri a vráti nás do čias minulých kedy bola Etelka unikátom.

V roku 2024 sme na Etelke neurobili žiadne zásadné kroky. Aj naďalej sa staráme o údržbu areálu a sledujeme jej stav. Naším ďalším cieľom je získať zdroj na financovanie projektovej dokumentácie čo je ďalší krok pre stavebné povolenie. A naďalej je naším želaním vrátiť Etelku čo najbližšie k jej pôvodnému stavu a sprístupniť ju verejnosti.

3. ROČNÁ ÚČTOVNÁ UZÁVIERKA A ZHODNOTENIE ÚDAJOV V NEJ OBSIAHNUTÝCH

V súlade s § 4 ods. 2 zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v platnom znení Barbora, n. o. účtuje v sústave jednoduchého účtovníctva. Účtovná závierka je výsledným produktom účtovnej uzávierky. Príprava a zostavenie účtovnej závierky sa skladá z 3 etáp :

1 etapa: Prípravné práce – sem patrí zúčtovanie všetkých účtovných prípadov za daný rok do peňažného denníka, vykonanie inventarizácie majetku a záväzkov a zaúčtovanie uzávierkových účtovných operácií.

2 etapa: Uzatvorenie účtovných kníh t.j. účtovná uzávierka.

3 etapa: Zostavenie účtovných výkazov t.j. účtovná závierka.

Účtovná uzávierka predstavuje sústavu výstupných informácií z bežného účtovníctva. Na základe účtovnej závierky, Nezisková organizácia Barbora zostavuje Výkaz o majetku a záväzkoch a Výkaz o príjmoch a výdavkoch. Tieto výkazy tvoria účtovnú závierku v jednoduchom účtovníctve a sú súčasťou daňového priznania dani z príjmov.

4. VÝROK AUDITÓRA K ROČNEJ ÚČTOVNEJ ZÁVIERKE

Povinnosť vykonania auditu účtovnej závierky neziskovej organizácie upravuje Zákon č. 213/1997 Z. z. **Zákon o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby**

Audit účtovnej závierky Neziskovej organizácie Barbora nebol vykonaný a to vzhľadom na skutočnosť, že:

a) príjem verejných prostriedkov a podielov zaplatenej dane v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahol 200 000 eur,

b) všetky príjmy neziskovej organizácie v účtovnom období, za ktoré je účtovná závierka zostavená, nepresiahli 500 000 eur.

5. PREHĽAD O PEŇAŽNÝCH PRÍJMOCH A VÝDAVKOCH

	Príjmy (v EUR)	Výdavky (v EUR)	Zostatok k 31.12.2024
Celkom	87 079,82	82 128,33	4 951,49

Príjmy organizácie pozostávali predovšetkým z organizovania výstav, podujatí, pomocných prácach na projektoch iných organizácií a z dotácií. Výdaje pozostávali z mzdových nákladov, odvodov do poisťovní, ako aj z režijných nákladov. Prehľad príjmov a výdavkov za rok 2024 je uvedený v prílohe výročnej správy.

6. ZLOŽENIE ORGANIZÁCIE

Nezisková organizácia Barbora neprešla v roku 2024 žiadnou zmenou v zložení organizácie.

Správna rada:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

Jana Kohoutová – člen správnej rady

Riaditeľ:

Mgr. Andrea Heldová

Revízor:

Jitka Sombathy

Výročnú správu vypracoval:

Mgr. Andrea Heldová

jún 2025

Výročnú správu schválili:

Jiří Vitáloš – predseda správnej rady

.....
podpis

Ing. Erik Sombathy – člen správnej rady

.....
podpis

Jana Kohoutová – člen správnej rady

.....
podpis